

Lag om ändring i brottsbalken;

utfärdad den 26 maj 2016.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs att 3 kap. 11 §, 4 kap. 4, 5 och 10 §§, 6 kap. 15 §, 8 kap. 6 och 12 §§, 9 kap. 4 och 11 §§, 10 kap. 5 och 9 §§, 11 kap. 6 §, 12 kap. 5 §, 13 kap. 12 §, 14 kap. 13 §, 16 kap. 17 §, 17 kap. 1, 2, 10 och 16 §§, 18 kap. 7 §, 19 kap. 14 §, 21 kap. 15 §, 22 kap. 7 § och 23 kap. 2 och 6 §§ ska ha följande lydelse.

3 kap.

11 §² För försök eller förberedelse till mord, dråp, barnadråp eller sådan misshandel som inte är ringa, och för stämpling till mord, dråp eller grov misshandel eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap.

4 kap.

4 § Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar någon att göra, tåla eller underlåta något döms för *olaga tvång* till böter eller fängelse i högst två år. Om någon med sådan verkan utövar tvång genom hot att åtala eller ange någon annan för brott eller att lämna menligt meddelande om någon annan, döms också för *olaga tvång*, om tvånget är otillbörligt.

Om brottet är grovt döms för *grovt olaga tvång* till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenatrupp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

5 §³ Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för *olaga hot* till böter eller fängelse i högst ett år.

¹ Prop. 2015/16:113, bet. 2015/16:JuU16, rskr. 2015/16:234.

² Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 1991:679.

³ Senaste lydelse 1993:207.

Om brottet är grovt döms för *grovt olaga hot* till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om hotet påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller annars har varit av allvarligt slag, eller
2. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

10 §⁴ För försök, förberedelse eller stämpling till människorov, människohandel eller olaga frihetsberövande och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra ett sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök, förberedelse eller stämpling till grovt olaga tvång, äktenskapstvång eller grovt olaga hot och för försök eller förberedelse till dataintrång som om det fullbordats inte skulle ha varit att anse som ringa, eller grovt dataintrång.

6 kap.

15 §⁵ För försök till våldtäkt, grov våldtäkt, sexuell tvång, grovt sexuellt tvång, sexuell utnyttjande av person i beroendeställning, grovt sexuellt utnyttjande av person i beroendeställning, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, sexuell utnyttjande av barn, sexuell övergrepp mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, köp av sexuell handling av barn, köp av sexuell tjänst, koppleri och grovt koppleri döms det till ansvar enligt 23 kap.

Detsamma gäller för förberedelse till koppleri samt för förberedelse och stämpling till och underlåtenhet att avslöja eller förhindra våldtäkt, grov våldtäkt, våldtäkt mot barn, grov våldtäkt mot barn, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och grovt koppleri.

8 kap.

6 § Om brott som avses i 5 § är grovt, döms för *grovt rån* till fängelse i lägst fyra och högst tio år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om våldet har varit livsfarligt,
2. om gärningsmannen har tillfogat svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars har visat synnerlig råhet eller på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat den rånades skyddslösa eller utsatta ställning, eller
3. om gärningen har varit av särskilt farlig art.

12 §⁶ För försök eller förberedelse till stöld, grov stöld, rån, grovt rån, tillgrepp av fortskaffningsmedel, olovlig kraftavledning eller olovlig avledning av värmeenergi döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för stämpling till grov stöld och stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra rån eller grovt rån. Skulle tillgrepp av fortskaffningsmedel eller olovlig avledning av värmeenergi, om brottet fullbordats, ha varit att anse som ringa, ska gärningen dock inte medföra ansvar.

⁴ Senaste lydelse 2014:382.

⁵ Senaste lydelse 2011:511.

⁶ Senaste lydelse 2008:264.

4 §⁷ Den som genom olaga tvång förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den tvingade eller någon i vars ställe denne är, döms, om inte brottet är att anse som rån eller grovt rån, för *utpressning* till fängelse i högst två år. Om brottet är ringa döms för *ringa utpressning* till böter.

Om brottet är grovt döms för *grov utpressning* till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

11 §⁸ För försök eller förberedelse till bedrägeri, grovt bedrägeri, utpressning, ringa utpressning, grov utpressning, ocker eller grovt häleri och för stämpling till grovt bedrägeri, grov utpressning eller grovt häleri döms det till ansvar enligt 23 kap. Bestämmelserna i 23 kap. 3 § ska dock inte gälla i fråga om försök till utpressning, ringa utpressning eller grov utpressning.

Som för förberedelse till bedrägeri eller grovt bedrägeri döms den som för att bedra försäkringsgivare eller annars med bedrägligt uppsåt skadar sig eller någon annan till person eller egendom. Detsamma ska gälla, om någon med samma uppsåt försöker åstadkomma sådan skada. Har han eller hon innan skadan uppstått frivilligt avstått från att fullfölja gärningen, ska han eller hon inte dömas till ansvar.

10 kap.

5 §⁹ Om någon, som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta en ekonomisk angelägenhet eller självständigt hantera en kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av en sådan angelägenhet eller uppgift, missbrukar sin förtroendeställning och därigenom skadar huvudmannen, döms han eller hon för *trolöshet mot huvudman* till böter eller fängelse i högst två år. Vad som har sagts nu gäller inte om gärningen är belagd med straff enligt 1–3 §§.

Om brottet är grovt döms för *grov trolöshet mot huvudman* till fängelse i lägst sex månader och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om huvudmannen har tillfogats betydande eller synnerligen kännbar skada, om gärningsmannen har använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om någon som har fått till uppgift att sköta en rättslig angelägenhet för någon annan missbrukar sin förtroendeställning till förfång för huvudmannen, döms han eller hon enligt första stycket, även om angelägenheten inte är av ekonomisk eller teknisk art.

⁷ Senaste lydelse 2010:370.

⁸ Senaste lydelse 2014:308.

⁹ Senaste lydelse 1986:123.

9 §¹⁰ För försök till förskingring eller trolöshet mot huvudman och för försök, förberedelse eller stämpling till grov förskingring eller grov trolöshet mot huvudman döms det till ansvar enligt 23 kap. För förberedelse till grovt givande av muta döms det också till ansvar enligt 23 kap.

11 kap.

6 §¹¹ För försök till oredlighet mot borgenärer enligt 1 § första stycket eller försök till sådan oredlighet enligt 1 § andra stycket som innebär att tillgång bortförs ur landet döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller i fall då ett sådant brott ska bedömas som grov oredlighet mot borgenärer. För förberedelse eller stämpling till grov oredlighet mot borgenärer eller förberedelse till grovt bokföringsbrott döms det också till ansvar enligt 23 kap.

12 kap.

5 §¹² För försök eller förberedelse till grov skadegörelse och för försök till skadegörelse samt för underlåtenhet att avslöja eller förhindra grov skadegörelse döms det till ansvar enligt 23 kap.

13 kap.

12 §¹³ För försök, förberedelse eller stämpling till mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, sabotage, grovt sabotage, kapning, sjö- eller luftfartssabotage, flygplatssabotage eller spridande av gift eller smitta eller till förgöring och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott döms det till ansvar enligt 23 kap.

14 kap.

13 §¹⁴ För försök eller förberedelse till urkundsförfalskning, grov urkundsförfalskning, hindrande av urkunds bevisfunktion, signaturförfalskning, penningförfalskning, märkesförfalskning, förfalskning av fast märke eller brukande av vad som förfalskats och för underlåtenhet att avslöja eller förhindra penningförfalskning döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök till olovlig befattning med falska pengar som består i försök till anskaffande eller mottagande av det förfalskade. Skulle brottet, om det fullbordats, ha varit att anse som ringa, ska gärningen dock inte medföra ansvar.

16 kap.

17 §¹⁵ För förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra myteri döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till grovt dobbleri, försök till sådant barnpornografi-

¹⁰ Senaste lydelse 2012:301.

¹¹ Senaste lydelse 2011:511.

¹² Senaste lydelse 2003:857.

¹³ Senaste lydelse 1990:416.

¹⁴ Senaste lydelse 2013:425.

¹⁵ Senaste lydelse 2010:399.

17 kap.

1 §¹⁶ Den som med våld eller hot om våld förgriper sig på en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller för att tvinga tjänstemannen till eller hindra honom eller henne från en åtgärd i myndighetsutövningen eller för att hämnas för en sådan åtgärd döms för *våld eller hot mot tjänsteman* till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller om någon på detta sätt förgriper sig mot en tjänsteman som tidigare har utövat myndighet för vad han eller hon har gjort eller underlåtit att göra i myndighetsutövningen.

Om brottet är grovt döms för *grovt våld eller hot mot tjänsteman* till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen

1. har innefattat våld av allvarligt slag,
2. har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenatrupp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars har varit av allvarligt slag, eller
3. annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

2 §¹⁷ Den som, på något annat sätt än som anges i 1 §, otillbörligen utför en gärning som syftar till att tvinga eller hindra en tjänsteman i hans eller hennes myndighetsutövning eller att hämnas för en åtgärd i myndighetsutövningen och som för tjänstemannen medför lidande, skada eller annan olägenhet, eller hotar med en sådan gärning, döms för *förgripelse mot tjänsteman* till böter eller fängelse i högst sex månader.

Om brottet är grovt döms för *grov förgripelse mot tjänsteman* till fängelse i högst fyra år.

10 §¹⁸ Den som med våld eller hot om våld angriper någon för att han eller hon gjort anmälan, fört talan, avlagt vittnesmål eller annars vid förhör avgett utsaga hos en domstol eller annan myndighet eller för att hindra någon från en sådan åtgärd döms för *övergrepp i rättsak* till fängelse i högst fyra år. Detsamma gäller den som med någon annan gärning, som medför lidande, skada eller olägenhet, eller med hot om en sådan gärning angriper någon för att han eller hon avlagt vittnesmål eller annars avgett utsaga vid förhör hos en myndighet eller för att hindra honom eller henne från att avge en sådan utsaga.

Med domstol eller annan myndighet i första stycket avses även en dömande kammare eller ett annat organ i Internationella brottmålsdomstolen.

Om brottet är grovt döms för *grovt övergrepp i rättsak* till fängelse i lägst två och högst åtta år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. om det har uppkommit eller funnits risk för betydande men för det allmänna eller någon enskild,
2. om gärningen har innefattat våld eller hot av allvarligt slag, eller
3. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art.

¹⁶ Senaste lydelse 1975:667.

¹⁷ Senaste lydelse 1975:667.

¹⁸ Senaste lydelse 2009:1281.

Om brottet är ringa döms för *ringa övergrepp i rättssak* till böter eller fängelse i högst sex månader.

16 §¹⁹ För försök eller förberedelse till våld eller hot mot tjänsteman, grovt våld eller hot mot tjänsteman, grov förgripelse mot tjänsteman, övergrepp i rättssak, grovt övergrepp i rättssak eller främjande av flykt döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för stämpling till grovt våld eller hot mot tjänsteman, grov förgripelse mot tjänsteman, övergrepp i rättssak eller grovt övergrepp i rättssak.

18 kap.

7 § För försök, förberedelse eller stämpling till uppror eller väpnat hot mot laglig ordning, för underlåtenhet att avslöja eller förhindra sådant brott och för försök till brott mot medborgerlig frihet eller svikande av försvarsplikt döms det till ansvar enligt 23 kap.

19 kap.

14 §²⁰ För försök, förberedelse eller stämpling till högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift. Som stämpling till högförräderi ska även anses att träda i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att sådant brott kan begås.

Den som underlåter att avslöja eller förhindra högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift döms till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller även om han eller hon inte insett men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

21 kap.

15 §²¹ För försök, förberedelse eller stämpling till eller underlåtenhet att avslöja eller förhindra rymning samt för försök, förberedelse eller stämpling till våld eller hot mot förman döms det till ansvar enligt 23 kap.

För medverkan till tjänstebrott får dömas endast den som därigenom åsidosatt tjänsteplikt.

22 kap.

7 §²² För försök, förberedelse eller stämpling till landsförräderi eller landsvek döms det till ansvar enligt 23 kap. Som stämpling ska även anses att träda i förbindelse med fienden för att förbereda, möjliggöra eller underlätta

¹⁹ Senaste lydelse 2012:301.

²⁰ Senaste lydelse 2014:383.

²¹ Senaste lydelse 1986:645.

²² Senaste lydelse 1986:645.

att något av dessa brott begås. För förberedelse eller stämpling under tid då landet hotas av krig, ockupation eller andra fientligheter ska det dömas till ansvar trots att fientligheter inte brutit ut.

Den som underlåter att avslöja eller förhindra landsförräderi eller landsvek ska dömas till ansvar enligt 23 kap. Till ansvar för underlåtenhet att avslöja landsförräderi eller landssvek ska även den dömas som inte insett men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

23 kap.

2 §²³ Den som, med uppsåt att utföra eller främja brott,

1. tar emot eller lämnar pengar eller annat som betalning för ett brott eller för att täcka kostnader för utförande av ett brott, eller

2. skaffar, tillverkar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar, sammanställer eller tar annan liknande befattning med något som är särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott,

ska i de fall det särskilt anges dömas för förberedelse till brottet, om han eller hon inte har gjort sig skyldig till fullbordat brott eller försök.

I de fall det särskilt anges döms för stämpling till brott. Med stämpling förstås att någon i samråd med någon annan beslutar gärningen eller att någon söker anstifta någon annan eller åtar eller erbjuder sig att utföra den.

Straffet för förberedelse eller stämpling ska bestämmas under den högsta och får sättas under den lägsta gräns som gäller för fullbordat brott. Högre straff än fängelse i två år får bestämmas endast om fängelse i sex år eller mer kan följa på det fullbordade brottet.

Om faran för att brottet skulle fullbordas var ringa eller om gärningen med hänsyn till andra omständigheter är mindre allvarlig, ska det inte dömas till ansvar.

6 § Den som underlåter att i tid anmäla eller annars avslöja ett förestående eller pågående brott ska, i de fall det är särskilt föreskrivet, dömas för underlåtenhet att avslöja brottet enligt vad som är föreskrivet för den som medverkat endast i mindre mån till sådant brott. Högre straff än fängelse i två år får dock inte dömas ut. I de fall det är särskilt föreskrivet ska för underlåtenhet att avslöja brott även den dömas som inte haft uppsåt till men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

Den som har ett bestämmande inflytande i en sammanslutning och underlåter att förhindra ett brott inom ramen för sammanslutningen ska, i de fall det är särskilt föreskrivet, dömas för underlåtenhet att förhindra brottet enligt första stycket.

För underlåtenhet att förhindra brott döms också en förälder eller annan uppfostrare eller förmyndare som underlåter att hindra den som står under hans eller hennes vård eller lydnad från att begå brott.

Ansvar för underlåtenhet att avslöja eller förhindra brott förutsätter att

1. gärningen har fortskridit så långt att den är straffbar, och
2. brottet kan avslöjas eller förhindras utan fara för den handlande eller för någon annan och, i fall som avses i tredje stycket, att brottet kan förhindras utan anmälan till myndighet.

²³ Senaste lydelse 2001:348.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2016.

På regeringens vägnar

MORGAN JOHANSSON

Marie Skåninger
(Justitiedepartementet)